

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Představení pojetí intervence

Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

10. 12. 2021, 10.00–11.00, Ústecký kraj

Podpora krajského
akčního plánování

Pojetí intervence odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

- Manažerské shrnutí (slouží k rychlému zorientování v oblasti intervence, nachází odpovědi na otázky „proč/co/jak?“)
- SWOT analýza (usnadňuje vyhodnocení stavu uplatňování priorit nastavených při plánování rozvoje vzdělávání)
- Podrobné pojetí (6 kapitol bližšího seznámení s tématem a detailnější charakteristika oblasti intervence)

http://www.nuv.cz/uploads/P_KAP/ke_stazeni/pojeti/FINALNI_VERZE_POJETI/P_KAP_NPI_POJETI_ODBORNE_VZDELAVANI.pdf

Doplnění **nových** (nebo rozpracování původních) kapitol

- **Absolventi a trh práce** (publikace Uplatnění absolventů na trhu práce, NPI)
- **Scénáře budoucího vývoje podle Cedefop**
- Zahraniční srovnání – nové politiky EK
- Scénář budoucího vývoje v ČR
- **Dopad pandemie na odborné vzdělávání**
- Výsledky šetření - analýza potřeb na školách (srovnání 1. a 3. vlny šetření)

Absolventi a trh práce

Podíl žáků přijatých do maturitního vzdělávání poklesl o 0,5 procentního bodu na hodnotu 69,1 %, naopak **podíl žáků přijatých do učebních oborů se po třech letech vrátil na hodnotu 30,0 %, patrné jsou velké regionální rozdíly** (Praha 18, 1 % x Karlovarský kraj 40,2 %).

V dlouhodobém pohledu **významně narostl** podíl žáků nově přijatých do skupin oborů **Elektrotechnika a Zdravotnictví**. Poslední dva roky také **rostl podíl žáků ve stavebních a uměleckých oborech vzdělání**. Naopak největší **poklesy** v pětiletém pohledu vykazují skupiny **Gastronomie, hotelnictví a turismus a Strojírenství**.

Celkem 38% absolventů zvolilo VOŠ z důvodu nepřijetí na VŠ, tedy jako náhradní volbu, zatímco 61% absolventů mělo zájem právě o studium na VOŠ. Důvodem byl zájem o konkrétní obor, zájem o prakticky orientovanou výuku a vyšší rozsah spolupráce školy se zaměstnavateli. **V oboru nebo v příbuzném oboru chtěla pracovat naprostá většina absolventů VOŠ (95,5%).**

V kategorii absolventů učebních oborů by si v rámci celého vzorku respondentů s odstupem tří let od ukončení střední školy **zvolilo znovu absolvovaný obor vzdělání pouze 60,6% respondentů**, zatímco **39,4 % by dalo přednost jinému oboru** vzdělání.

Z absolventů středního vzdělání **s maturitní zkouškou** (kategorie M) by po zkušenostech z praxe, příp. terciárního vzdělávání, **stejný studijní obor zvolily téměř tři čtvrtiny (73,6 %) respondentů**. Mezi nejčastěji uváděné důvody patří v oborech kategorie H i M **ztráta zájmu o vystudovaný obor** (61,3% u kategorie H a 60,3 % u kategorie M) **a nespokojenost s vyšší platou** (50% u kategorie dosaženého vzdělání H a 43,1 % u kategorie dosaženého vzdělání M).

Necelých 39 % těch absolventů oborů kategorie dosaženého vzdělání M, kteří by zvolili jiný obor vzdělání, uvedlo, že daný obor vzdělání nikdy studovat nechtěli. U kategorie dosaženého vzdělání H to bylo necelých 44 % respondentů. Mezi dalšími důvody, proč by se absolventi učebních oborů vzdělání raději vyučili v jiném oboru, **zmínilo přes 48 % respondentů špatné pracovní podmínky**.

Budoucnost odborného vzdělávání z pohledu Cedefop a Strategie 2030+

<http://www.nuv.cz/projekty/refernet/odborne-vzdelavani-v-evrope-vyvoj-ocima-odborniku>

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Tři základní scénáře Cedefop pro národní systémy OV

Klasické odborné vzdělávání (posiluje a potvrzuje pozici OVP jako samostatného subsystému vzdělávání první volby, za klíčový prvek je považováno učení se na pracovišti a úzké propojení s trhem práce)

Odborné vzdělávání a příprava zvláštního účelu (zužuje chápání i koncepci odborného vzdělávání a zaměřuje se na školení a přípravu (kratší vzdělávací kurzy) pro konkrétní pracovní místa.

Pluralitní odborné vzdělávání a příprava – nejblížejší pojetí Strategie 2030+

Profesně orientované učení reagující na trh práce, které probíhá na všech úrovních a ve všech institucionálních prostředích a které se neomezuje jen na poskytovatele odborného vzdělávání a přípravy, ale bude **součástí integrovaného konceptu celoživotního učení nerozlišuje mezi všeobecným a odborným vzděláváním**. Odráží rychle se **měníci povahu základních pracovních dovedností a kompetencí u povolání a potřebu jejich neustálé aktualizace a doplňování**. Scénář poukazuje také na rostoucí **význam průřezových dovedností a kompetencí nezbytných pro zvládání změn**.

Scénáře budoucího vývoje v ČR z pohledu Strategie 2030+

Jedním z trendů je pohlížet na počáteční OV jako nedílnou součást celoživotního učení. Pro dosažení tohoto cíle jsou klíčové tři oblasti, na kterých bude stát proměna odborného vzdělávání:

Kurikulum OV:

Modernizace RVP/ŠVP by měla navazovat na **inovaci oborové soustavy s optimální skladbou podporující prostupnost, flexibilitu a kvalitu vzdělávání**; podporována bude **modularizace. Digitalizace a robotizace v oborech OV**. Absolvent počátečního vzdělávání disponuje **kompetencemi nezbytnými pro vstup na trh práce**, na které bude volně navazovat další vzdělávání v profesním prostředí. Zároveň bude vybaven **kompetencemi pro studijní i občanský život**, aby byl připraven na celoživotní rozvoj a vzdělávání i fungování ve společnosti.

Spolupráce škol a firem:

Podpora rozvoje **partnerství na různých úrovních, zavádění prvků duálního systému** i podpora přímé spolupráce škol se zaměstnavateli. Důraz je kladen na **kvalitu odborné praxe, výcviku a individuální praxe**. Podpora by měla být poskytována instruktorům z firem i koordinátorům spolupráce škol a firem ve školách i ve firmách. Ke kvalitě spolupráce přispěje **podpora stáží učitelů ve firmách a kariérového poradenství** ve školách.

Kvalifikace:

Nově formulované výsledky učení by měly vycházet z kompetencí požadovaných trhem práce.

Zajistit **provázanost oborů počátečního odborného vzdělávání s odpovídajícími profesními kvalifikacemi NSK**, s ohledem na revidovanou soustavu oborů připravit základnu pro naplnění ŠVP; Přehodnocení požadavků na dosažení stupně vzdělání (z hlediska kvalifikačních zákonů), zvažuje se tzv. **profesní maturita** (bez možnosti vstupu na VŠ)

Inovace oborové soustavy

Implementační karta Strategie 2030+, Strategická linie 1: Proměna obsahů, způsobů a hodnocení vzdělávání

- vytvořit **funkční, prostupnou a atraktivní oborovou soustavu**, aby byli absolventi vybaveni kompetencemi pro další profesní i neprofesní vzdělávání, osobní život a dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce
- následně revidovat RVP SOV (**společný odborný základ** a na něj navazující zaměření - **kvalifikační složka**, pak **specializační** – např. barman, barista), **posílit aplikační charakter všeobecně vzdělávací složky a základní gramotnosti** (jazyková, matematická, digitální)

Důvody:

- Nedostatečná flexibilita - rychleji reagovat na aktuální požadavky trhu práce
- Nedostatečná prostupnost mezi obory vzdělání
- Příliš úzká specializace (úzký profesní profil) některých oborů vzdělání limitující v uplatnění absolventů na trhu práce
- Velký počet oborů vzdělání, v některých případech nepotřebné s ohledem na vývoj potřeb trhu práce
- Prevence a snížení předčasných odchodů ze vzdělávání (7,6% v r.2020)

Principy inovace:

- Vertikální i horizontální prostupnost bez slepých uliček
- Kvalita
- Flexibilita (např. vč. flexibilní organizace výuky ve formě modularizace)

Zahraničí – nové politiky EK

Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost (1.7. 2020)

Doporučení Rady EU o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost (24. 11. 2020).

Členské státy jsou vyzývány k tomu, aby rozvíjely politiky odborného vzdělávání a přípravy podle následujících principů:

- Odborné vzdělávání a příprava se aktivně **přizpůsobují měnícím se potřebám trhu práce (programy jsou založeny na modulech nebo jednotkách výsledcích učení, jsou zavedeny mechanismy validace umožňující přenos a uznávání výsledků učení).**
- Základem odborného vzdělávání a přípravy je **flexibilita a prostupnost (flexibilní a prostupné dráhy mezi počátečním a dalším vzděláváním).**
- Odborné vzdělávání a příprava jsou **hnací silou inovací a růstu a připravují na digitální a ekologickou transformaci** a na povolání, po nichž je velká poptávka.
- Odborné vzdělávání a příprava jsou **atraktivní volbou založenou na moderním digitalizovaném poskytování odborné přípravy/dovedností.**
- Odborné vzdělávání a příprava podporují **rovné příležitosti.**
- Odborné vzdělávání a příprava se opírají o **kulturu zajišťování kvality.**

Deklarace z Osnabrücku (30.11. 2020, čtyři hlavní cíle na 2021- 2025):

- odolnost a excelence prostřednictvím inkluzivního a flexibilního OV;
- kultura celoživotního učení – a digitalizace;
- udržitelnost (zelené OV);
- Evropský vzdělávací prostor a mezinárodní OV (dovednostní soutěže)

O čem se mluví? Reskilling, Upskilling, Microcertificates, Core Profiles.....

Dopady pandemie na odborné vzdělávání

- Ukazuje se, že v odborném vzdělávání je třeba klást důraz také na klíčové kompetence, jako např. ochotu učit se a přebírat vlastní odpovědnost za své pokroky, **přizpůsobovat se změnám**, ale také na kritické myšlení, funkční gramotnost, digitální dovednosti a podporovat kreativitu a inovativnost.
- Digitalizace v OV je velké téma a má posílit i jeho odolnost a eliminovat následky pandemie. Po zkušenostech víme, že osvojit si **praktické dovednosti v plném rozsahu v online režimu úplně nelze**. Absencí prezenční výuky **utrpěly rovněž pracovní návyky mladých lidí, na jejichž osvojení kladou zaměstnavatelé důraz především**.
- Pandemie přinesla **některé ad hoc i trvalé změny**. Jde např. o ukončování studia, včetně možnosti konat praktické vyučování o prázdninách nebo uznávat dobrovolnickou pomoc související se studovaným oborem vzdělání, ale také pokusné ověřování 4+1 nebo povinnost účastnit se online výuky.
- **Vliv pandemie na kariérní volbu** (např. kuchař/číšník x zdravotnické profese) absolventů ZŠ.

Výsledky šetření za ČR – 3. vlna vs. 1. vlna

Činnosti, které školy realizují

Zvýšil se počet škol, které realizují stáže pro učitele na pracovištích zaměstnavatelů (významný nárůst o 17 p. b. na 42 %) a těch, které zajišťují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst o 11 p. b. na 79%) i těch, kde realizují kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (nárůst o 14 p. b. na 41%). Relativně malý je nárůst o 3 p. b. u účasti odborníků u závěrečných zkoušek (na 39%), o 4 p. b. u náboru žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (na 36%) i u provádění analýzy partnerů v regionu (na 37%). O 5 p. b. poklesla spolupráce v oborech, které jsou vyučovány ve spolupráci s reg. sektor. dohodami. O 1 p. b. kleslo zpracování plánů spolupráce (23%), setrvalý stav ve všech vlnách vykazuje příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (21 %).

Překážky

Významnější zlepšení je patrné v poklesu nezájmu firem o spolupráci se školami (o 6 p. b., 28%), o 12 p. b. klesla deklarovaná vysoká finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (27%). Poklesl počet žáků, kteří nebyli motivováni pro práci v reálném pracovním prostředí (rozdíl 7 p. b., 27%). O 2 p. b. se zvýšil počet škol, které na žádné překážky nenarážejí (17 %).

Opatření

Nárůst z pohledu zájmu o realizaci konkrétního opatření, je pouze ve dvou případech: u účasti odborníka z praxe ve výuce (o 4 p. b.) a stáží pro pedagogy (o 2 p. b.). U ostatních opatření došlo ve srovnání I. a III. k poklesu, nejvýrazněji pak u zajištění finančních prostředků pro praxe žáků např. pro úhradu zdravotních prohlídek (o 14 p.b.), u vytvoření partnerských smluv- škola/firma/žák (o 13 p.b.) a dále u zajištění financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (o 11 p.b.). O 8 p. b. poklesl zájem o vzdělávání instruktorů nebo o stáže žáků v zahraničních firmách.

Kde co najdete

Aktuální [podrobné pojetí celé oblasti](#) vč. podrobné analýzy současného stavu, postižení nových trendů, očekávaného vývoje, možností rozvoje a spolupráce v této oblasti

Netradiční pohled na [předčasné odchody žáků ze vzdělávání](#), který mapuje specifické příčiny vycházející z jednotlivých obsahových oblastí akčního plánování, možnosti, jak je řešit a jak jim předcházet

[Inspirativní příklady z praxe SŠ a VOŠ](#) různých typů napříč republikou (OV) a [Souhrnný přehled inspirativních příkladů napříč intervencemi](#)

Externí odborníky pro vaše další projekty a plány, které najdete v [Katalogu odborníků Edusítě](#) a můžete je jednoduše kontaktovat prostřednictvím jejich účtu na profesní sociální síti LinkedIn.

Webináře projektu P-KAP: [červen 2020](#) / [září - prosinec 2021](#) / [únor - březen 2021](#)

děkuji za pozornost

martina.kanakova@npi.cz